

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Ad librum III. Decalogi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

ergo nemo possit, vel debeat dejici à sua possessione per superveniens dubium, ut latè diximus libro I. capite 3. per totum, prævalebit in casu nostro negatio superstitionis, atque adeo deponetur dubium.

Dixi (amplecterer) nam absolute tunc amplectar, quando eam tu, re maturius expensa, sapiens lector, excipies.

ADDITIONES AD LIBRUM III.
Decalogi.

Cap. 17. § 2 n. 3. Illa verba. *An malus finis adactus*, sic corrige.

An malus finis, vel indifferens. Ibidem dele illa verba, *Quoties finis*, &c. usque ad *Votum est irritum*, & sic reponat.

Quoties finis, sive moraliter, sive etiam venialiter malus, sive solum indifferens ita adjungitur à vovente materiæ promissæ, ut vere sit finis ipsius promissæ materiæ (id quod fit, quando vovens intendit per illam rem, quam promissit, obtinere aliquod malum, vel solum indifferens) toties ultra peccatum, quod forte invenitur in illa materia, votum est irritum.

Ibidem num. 5. sine. Post illa verba, *mala sunt Deoque ingrata*, Adde.

Hæc ex Sanchez, sed Castropalaus mihi hic magis placet, ait enim, etiam in præcedenti casu non esse validum votum, quia neque in illo est votum de re bona. Jejunium enim, ut relatum ad habenda prædicta imbibit usum mediorum ad illa; at, ut sic, malum quid est.

Sed adhuc unus est casus, in quo est validum ejusmodi votum, quando scilicet fit, non quidem ad habendos illos effectus ex illis mediis, verum illis effectibus jam habitis fiat propter gratitudinem ad agendas gratias Deo de illo filio, incolumitate, lucro. Tunc enim ex una parte hæc non sunt mala ex se, & ex alia non intenduntur haberi (jam enim sunt habita) illo pravo medio, à quo in casu præcedente inficiebantur.

Ibidem num. 9. sine. post illa verba, *valere consueo*. Adde sequentia.

Quando dubitatur de Bonitate finis Voti.

DEnique illud est hic explicatu molestum, quid sentiendum, quando dubium est, qualis nam sit finis ipse principalis, bonus,

ne, malus, an indifferens. Ut huic difficultati faciam satis, recole, finem in voto esse posse duplici modo. Primo, si quid, executione rei promissæ, obtineri intendatur, verbi gratia, per Jejunium intendit quis obtinere, vel victoriam à tentatione prava, vel vindictam inimici, vel indifferenter corporis recreationem. Secundo, si quid non sit finis rei promissæ, sed ipsius voventis, quod alii dicunt, esse finem ipsius voti, ut si quis promittat eleemosynam, non quidem, ut acquirat mediante illa, vanagloriam (hoc enim modo esset finis rei promissæ) sed ut exerceat quidem actum misericordiae, ac illo actu intendit vane laudari à circumstantibus. Vides? Hic finis est ipsius voventis, ipsumque afficit, non vero inficit actum eleemosynæ, qui etiam tunc est actus bonus, solum comitanter ex illo vanagloria captari intenditur.

11. Jam vero communis doctrina est, in primo casu esse invalidum votum, si finis est malus, vel indifferens, quia tunc res promissæ affecta illo fine, mala est, vel indifferens, unde materia voti esse non potest.

Contra, validum est in secundo casu, quia res promissæ bona est, esto ille comitans affectus sit malus, malitia, vel venialis, vel mortali, juxta affectum ipsius voventis.

12. Non est igitur in hoc difficultas, ubi supponimus, esse nos certos de hujusmodi finibus, sed implicata difficultas est, quando dubitamus, Ut ergo clare procedatur, distingue diligenter tria.

Vel enim primo agi potest, quando finis principalis est unicus, & certo malus, vel certo indifferens; dubitatur autem, an hic afficiat rem promissam, an vero ipsum voventem.

Vel secundo, quando finis idem principalis, pari modo, in se unicus certo afficit rem promissam, sed dubium est, an in se sit malus, vel indifferens, an potius sit bonus. Dico (afficit rem promissam) nam si afficit solum voventem, etiam si finis sit certo malus, nec solum dubie malus, vel dubie indifferens, jam diximus num. 11. validum esse votum.

Vel tertio, quando duo sunt fines, à quibus moveri principaliter vovens potuit, alter certo bonus, alter certo malus, vel certo indifferens, sed dubitatur, à quoniam ipse motus ad vovendum fuerit, ab hoc, an ab illo. Petrus verb. grat. certo vovit Visitationem Lauretanæ Virginis, sed dubitat motus ne principaliter fuerit à pietate erga Sanctissimam Virginem, an

a Sanchez. l. c. n. 28.

à meracuriositate, vel an ab impudico amore puellæ inibi habitantis.

13. His distinctis. Dico primo, Sanchez a docere in primo casu valere votum, atque adeo obligare, quia certi sumus de voto, incerti de fine. Sed mihi videtur esse etiam probabile, nequaquam valere. b Ratio est, quia in eo dubio, an finis ille cadat in rem promissam, an potius in ipsum votentem, seu votum, jam dubitatur, an votum habeat bonitatem, quæ est de essentia voti, atque adeo, an ad sit votum. At ad illud, quod dubitatum sit votum, non obligor, quia tunc prævalet mea certa libertas contra votum dubium.

c Sanchez. ib. c. 6. n. 24.

14. Dico secundo cum eodem Sanchez, e in secundo casu non valere votum Ratio est, quia tunc dubitatur de bonitate rei promissæ, & consequenter dubitatur an bona sit, an mala? At Operari cum hoc dubio, malum est.

Sed quid si in hoc secundo casu dubitetur, an bona sit, an indifferens? Respondeo adhuc non valere, quia in casu hoc dubitatur, an Deus votum hoc acceptaverit, dubitatur enim, an id habuerit essentiam voti, quæ est, esse de re bona.

15. Dico tertio, neque esse validum votum in tertio casu, idq; satis probabiliter, esto aliqui probabiliter etiam asserant, esse validum.

Ratio nostræ probabilis est eadem quam modo attulimus; Si enim omnibus diligenter expensis (ut certè à te semper supponimus, hic & in præcedentibus esse expendenda) manet dubium, an motus fueris ad votendum ex hoc bono, vel illo sine non bono, semper remanet dubitatio de constitutivo essentiali ipsius voti; ergo votum erit dubium, ergo non obligans, cum prævaleat certa libertas.

Dices in hoc tertio casu sumus certi de voto, sed incerti, qualisnam finis fuerit adhibitus, ergo prævalet votum. Ita sentire videtur Sanchez d Respondeo. Nego, nos certos esse de voto, quamvis per verba illud exterius fuerit explicatum: cum enim dubitemus, an ejusmodi promissio habeat bonitatem finis, de voti essentia, atque de ejus certitudine dubitamus; prævalet ergo certa nostra libertas: nam verba, illa solum materialiter se habent.

Replicas. Nemo præsumitur commisisse delictum, ergo quando est dubium an voveris v. g. Peregrinationem Lauretanam ex fine visendi Amicam; vel visendi Sanctissimam Virginem, præsumeris vovisse ex posteriore hoc fi-

d Sanchez. l. c. 7. n. 28.

ne, nam secus, peccasses, dum voluisses illam peregrinationem instituire, ut turpem amorem foveres. Ita quis poterit ex illis Sanchez verbis ibi. (us minus delictum præsumitur) argumentari.

Respondeo, nos loqui, quando, omni præsumptione considerata, & omnibus expensis circumstantiis adhuc remanet res dubia, tunc enim dico, in foro conscientie votum esse æstimandum invalidum, quia non ad est certo essentia voti. Esto igitur in foro externo me vire posse ad votum propter dictam, vel quascunque alias præsumptiones, at in interno, cum vere nesciam qualitatem finis, unde & nesciam an commiserim delictum nec ne, sum in eodem foro dubius de essentia voti: ergo, illud exequendi nequaquam Reus.

Cap. eodem 15. §. 4. n. 3. sine. Post illud. Nec Diograta. Adde.

Votum non ludendi, ne fiat iactura rei familiaris, valet a ex Sanchez & merito, quia actus virtutis est, nolle prodigere rem familiarem.

Ibidem §. 4. num. 4. sine. Post illud, quod est de consilio. Adde.

Idem est; (ait Bonacina) si sub conditione sic voveas; si quam ducam, ducam meretricem, vel pauperem; Ratio est, quia, quandoquidem coelibatum non servas, melius est, majorisque charitatis opus, illi, pertuum matrimonium, auxilium impendere.

Cap. 16. §. 1. n. 1. versus initium post illud, non vero diverjam. Adde.

An sint mutata circumstantia in eo, qui vovit castitatem, vel Religionem, si multos, vel aliquos annos vixit uxoratus, disputat amicissimus Tancreda, b an nimis benigne, qui legit, expendat.

Ibid. n. 3. post illud breviter insinuasse. Adde.

An esset votum ingrediendi Religionem in eo, qui ingressus est Novitium, & Religio illi non placuit, tam bene, & clarè docet Sanchez, c ut superfluum omnino iudicem hic doctrinam illam extirpare.

Ibidem post paucas lineas post illud, sequenti casus intelligitur. Adde.

4. Sed antea non est omittendum, notare, interdum cessare votum, per illius satisfactionem etiam si voti immemor fueris, vel etiam si satisfacere voto nolueris, id quod breviter sic habet Delugo. d

Si ex voto debeas dare v. g. hoc mense aliquam elemosynam, & immemor voti eam dedisti, satis-

a Sanchez. l. c. n. 28.

b Tancred. p. 9. mor. n. 3. de voto d. 1. q. 5.

c Sanchez. l. c. n. 28.

d Delugo. iust. d. 4. n. 46. sine.

fatisfecisti proculdubio, sicuti si cum voto audient M. ssam, voti immemor eam audisti, ut docet Sanchez. & qui notat idem esse, licet haberes intentionem non satisfaciendi voto per illud opus, nisi forte novo voto te voluisses obligare ad illud opus iterum faciendum. Hæc Delugo.

Quod si quæras hujus doctrinæ rationem: ea est, quia jam nunc est communis sententia, quod qui ex lege debet facere aliquod opus. V. G. Die Dominico interesse facto, si ille interest immemor legis, immo etiam memor, & nolens per illam Missam satisfacere præcepto, adhuc præcepto satisfacit: quia jam ponitur ab illo id, quod lex præcipit, nec enim lex præcipit, & obligat ad ponendū opus eū intentione satisfaciendi legi, sed solum adponendū illud opus; Unde sequitur quod si hic intra tempus habile mutet intentionem, seu advertat, jam se satisfecisse, non peccet, non audiendo aliud Sacrum. Ergo idem merito dicimus de voto, quæ est lex privata obligans ex vi Religionis, non vero ex vi justitiæ.

Quod ultimum addo, quia in obligationibus ex justitia, est quæstio inter DD. an quando quis aliquid ex justitia debet, extinguat debitum, si illud solvit immemor eius obligationis, vel si solvit animo donandi: & quidem negat extinguere b Delugo, concedit Baldelli e, quem refert, & sequitur Diana, dat cum nos loquamur de obligatione, quæ non pertinet ad justitiam, jure dicimus hanc nostram, communem esse sententiam. Redeamus nunc ad promissam casus solutionem.

Eodem cap. 16. §. 4. num. 48. sine post illa verba. per alios id commiserit. Adde.

Hanc facultatem, ut etiam dispensandi ad petendum debitum ex superveniente affinitate esse etiam per Bullam notat Thomas Hurtados tr. 12. n. 1193.

Ibidem num. 49. Post illa verba, Sanchez Cas. strop. Pallizar. sic Adde.

Lege Arcanum Tamburinum, qui affert Catalogum votorum, quæ possunt dispensare Mendicantes, quem in lectorum gratiam breviter contractum hic subdo.

Mendicantes, & qui eum ipsis communicent in Privilegiis, possunt in votis Papæ reservatis dispensare, quoties in iisdem possunt Episcopiratione alicujus circumstantiæ, unde vere deficient à rigorosa reservatione. Possunt ergo dispensare.

I. Voto disjunctivo, cujus altera tamen pars reservata est.

II. Voto Castitatis non perpetuo, sed temporalis; At, ad centum annos, judicatur perpetuum.

III. Voto, quo alter conjux absque alterius licentia, vel absque illa, promissit, se non petiturum debitum.

IV. Voto non reservato, in quod Pontifex votum reservatum commutavit.

V. Voto Virginitatis servandæ si fuit solum pro prima vice &c.

VI. Voto, in quo vovens intendit, se solum ad culpam venialem obligare.

VII. Voto de nunquam contrahendo matrimonio.

VIII. Voto non fornicandi, vel non tangendi mulierem.

IX. Voto castitatis emisso ex metu, licet levi, incusso ad votum emittendum.

X. Voto castitatis, ubi dubitatur, an sit validum.

XI. Voto assumendi Ordines Sacros.

XII. Voto expresso promittendi Castitatem.

XIII. Votis diversis ad Castitatem pertinentibus, separatim emissis; &c.

XIV. Voto ingrediendi Religionem non approbatam.

XV. Voto paupertatis, vel obedientiæ in seculo, aut in Religione non approbata.

XVI. Voto ingrediendi Religionem militarem, excepta Hierosolyma; hæc enim est vera Religio, de alijs controvertitur.

XVII. Voto astrictoris Religionis, ut commutetur in votum laxioris.

XVIII. Qualitatibus peregrinandi, ut si pedes vel vestis, commutetur in equestrem.

XIX. Voto Religionis non perpetuæ V. G. ad duos, vel tres annos: ad centum judicatur perpetuum.

XX. Voto, quo quis promissit perseveraturum, & professurum in Religione. Votum enim Religionis reservatum est illud, quo quis velit legitime ingredi in Novitatum, & sibi sine fraude experiri, secus ex justa causa egredi.

XXI. Executioni in differendo ingressum in Religionem, vel alijs reservatis, dummodo non impediatur totaliter, vel æquivalenter ingressum.

XXII. Votis trium Peregrinationum reservatarum non in eorum locorum devotionem, sed ad alium finem emissis. Ad finem devotio-

486. l. 1.
in Decal. c.
13. n. 10. &
18. & 4.
cap. 13. n.
40.

b De lingo
le. nu. 45.
c Baldelli
tom. 1. lib.
1. d. 25. n.
18. ex L.
Cū ex plu-
ris ff de
solur.
d Dian. p. 3
tr. 15. ref.
44. vide
etiam p. 3.
tr. 6. ref. sol.
50.

nis præsumitur, si de fine alio expresse non cogitur.

XXIII. Voto non petendi dispensationem ab alio quam à Summo Pontifice.

XXIV. Voto reservato pœnali, & vere conditionali ob conditionem de futuro. Sed ex Afcanio Tamburino loco cit. nondum impleta conditione, at ex me, aliisque ut supra num. 32. vidimus, etiam postea impletam.

Hæc ex Afcanio Tamburino, qui ibidem qu. 9. addit, cum, qui obtinuit à Pontifice voti dispensationem exequendam ab ordinario, voti, inquam, cui valeat Prælati inferior, vel Religiosus dispensare, posse huic gratiæ Pontificis renuntiare, & illam habere à Prælato hujusmodi, vel Religioso. Quod si Pontifex noluit dispensare, non poterit alius inferior, nisi nova superveniente causa ex Sanch. lib. 8. de matr. d. 14. nu. 5.

Cap. 17. §. 2. num. 15. fine. Post illud. Hæc ex Fagundez. Adde.

a Delugo d. 29. de juss. n. 93.

b Sanch. l. 4. in Decal. c. 51. n. 14.

Cui adde a Delugo. Votum (ait) non dat jus ijs, in quorum favorem vota emissa sunt, quando promissio non ipsi, sed soli Deo fit; quo casu, etiam si ipsi præsentati essent, & acceptarent, nullum jus acquirerent, & ipsi inuitis, posset dispensatione, vel communiione tolli illud votum, ut faceret Sanchez b

ADDITIONES AD LIBRUM IV. Decalogi,

Cap. 2. §. 2. num. 14. fine post illud, Dubitandi ratio. Adde,

Confessio mortalium Sacerdotalis à te faciendâ

15. Dixi, à te, nam si, ut fiat à moribundo confessio, tu Sacerdos omittas Sacrum, si tempus aliud non suppetit, te excusari à Sacro, non est dubium ex dictis n. 8. sicuti nec est dubium, te obligari, si tempus supperat.

16. Dixi rursus (mortaliter) nam cum confessio venialium, quo etiam reducuntur mortalia, alias absoluta non sit de præcepto; Missæ autem auditio de præcepto sit, non poterit relinquere Sacrum & c. festivo, ut illa confitearis.

c Suar. to. 3. in 3. d. 88. fol. 6. Vers. Septimus Caput.

17. De mortalibus igitur alias non absolutis est questio. Et quidem Suarez c neque confessionem hanc, neque concionem putat, esse excusationem aptam ad omittendum Sacrum Aliam quando occurrit moralis necessitas, ut

quando nunc habetur Confessoris copia, & non habebitur postea, sive quia Confessarius discedet, sive quia pater, vel maritus noluat ut filia, vel uxor: redeat ad Ecclesiam.

18. Sed certe, sicuti Suario assentior de concione (quidquid dicat Angelus a) quia hæc non est admodum necessaria, ita ab eodem discedo, de confessione mortalium in illa necessitate, non quidem unius, vel alterius diei, sed aliquorum, juxta ea, quæ à me alibi b dicta sunt in eo casu, quo quis gravatur peccatis reservatis, nec habet Confessarium potentem ea absolvere.

a Angel. ap. Suar. l. c. 3. c. Ca. 1. d. 1. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100.

Ratio nostræ doctrinæ, quam merito sequitur Bauci, c est, Primo, quia licet per contritionem deleri possit peccatum; id tamen medium est difficile, & ex altera parte diu permanere in inimicitia Dei, valde est periculosum, cum, qui à Dæmone possidetur, facile in alia peccata prolabatur, juxta vulgatum illud S. Gregorij, Peccatum, quod per penitentiam non deluitur, mor suo pondere ad aliud trahit. Secundo, quia DD. pro necessitatibus valde hæc inferioribus excusant à Missæ auditione, ut hæcenus vidimus, ergo non est hæc, de qua nunc loquimur, improbanda. Tertio, ex charitate excusavimus p. 8. puellam ab auditione Sacri, ne adolescens illam videns, peccet, & non excusabimus, ut illa ipsa à se peccatum excutiat, divinamque sibi amicitiam recuperare diu nequaquam differat?

Cap. 3. §. 3. num. 7. fine post illud, Sine necessitate conferas. Adde.

De his duobus dictis fuse Diana p. 10. tr. 14. resol. 21. ad meam sententiam. Loquitur autem ipse de ludente pila, an sic de seffus obligetur jejunare. Scio Januariam p. p. resol. 53. & 54. dicere, se ludo defatigantem, vel pharmacum sine necessitate sumentem in die Jejunij non peccare, non jejunando, etiam si ad finem non jejunandi ea suscipiat; scio, inquam, id, sed certe eius rationes ad libram expensæ probabiles nequaquam apparent.

Cap. 3. §. 1. num. 17. paulo post ab initio. post illud. Hæc illa, Adde.

In eandem valde propendet Merolla tom. 2. d. 4. cap. 3. nu. 467. qui tamen sic concludit. Hæc omnia dicta sunt, non omnino affirmando, sed potius dubitando.

Eod. cap. 3. §. 1. num. 17. fine post illud, Omnino convincentes. Adde.

Lege item Januariam p. p. ref. 57. contententem solvere argumenta contraria adducta à Merolla